

Postverbální směřování společnosti, nové technologie, digitalizace a prorůstání obrazů veřejnou i soukromou sférou vede teoretiky umění k zvýšenému zájmu o vizualitu jako takovou (W. J. T. Mitchell hovoří o „bouři obrazů“, která se přehnala přes planetu).¹ S vizuálním vyjádřením je pak nezbytně spojená kategorie prostoru² a divácká prostorová zkušenost.³ Právě těmto tématům se věnovala má předchozí práce. V ní jsem obhájila tezi, že pro film je prostor primární kategorie. Prostor umožňuje nejen vyprávět příběh, zkonstruovat jasnou fikci, ale zároveň je nejdůležitější pro dešifrování předkládaných obrazů. Prostor omezený hranicemi a plochou plátna se totiž otevírá do prostoru ve filmu, do fikčního světa, který divák může pochopit za pomoci sestavování kognitivních map (mentálních prostorových konfigurací zobrazovaných informací).⁵ Prostor je tedy na jedné straně spoután limity média, na druhé straně umožňuje bezbřehou hru imaginace, a proto poskytuje pole otevřené mnohostranné komunikaci mezi divákem a autorem, skutečností a fikcí, a také mezi více médii. V práci jsem tak obhájila druhou tezi, že film je ze své podstaty intermédiem. Stává se totiž rámem, ve kterém dochází k vrstvení a násobení mediálních fragmentů, jež obohacují narativní strukturu, pevné limity zdánlivě rozevírají a ořivují vzdálené kulturní tradice, které se k těmto fragmentům vážou.

Dynamické podvojnosti prostoru filmu (tedy rozštěpení filmového prostoru na prostor filmu a prostor ve filmu, a na viditelný filmový obraz a jeho nevizualizovanou strukturní podobu, tedy na místo a prostor, jak je definuje André Gaudies⁶) jsou v souladu s modernistickými snahami osvobodit prostor, čas, jednotu zobrazení i diváckého subjektu od renesančních modelů,⁷ avšak moderní věda tíhnoucí k univerzalizující totalitě, kulturní tradice a institucionální rámec je bojkotují. Vlastnosti zobrazení i vnímání jsou opět podřizovány pevným strukturám.